

Av

Sissel Bekkelund, Heidi Haukelien, Linda Madsen og Geir Møller

Sandefjord kommune, Telemarksforsking og USN

11.1.2021

INDIVIDUELL BOLIGPLAN (IBP)

VEILEDER I BRUK AV IBP

Denne veilederen gir en beskrivelse av det boligsosiale tiltaket Individuell boligplan (IBP). Målet med tiltaket er å gi helhetlig bistand til vanskeligstilte personer og familier som ønsker å oppnå en stabil og god livs- og bosituasjon. I veilederen beskrives hva IBP er, hvorfor IBP er et aktuelt tiltak, hvem deltakerne av IBP er, og hvordan IBP kan gjennomføres i praksis. Veilederen er utarbeidet på bakgrunn av erfaringer med IBP i Sandefjord kommune.

INDIVIDUELL BOLIGPLAN

VEILEDER I BRUK AV IBP

INNHOLD

1	Hva er individuell boligplan?	2
2	Hvorfor IBP?	3
3	Hvem er brukerne av IBP?	4
4	Hvordan gjennomføre IBP?	5
4.1	Koordinatorens kunnskap, rolle og oppgaver	5
4.1.1	Kunnskap og kompetanse	6
4.1.2	Oppgaver og funksjoner	7
4.1.3	Relasjonen mellom koordinator og bruker	8
4.2	Samarbeidspartnere og samarbeidsformer	9
4.3	Plassering av IBP i organisasjonsstrukturen	10
5	Referanser	12

1 HVA ER INDIVIDUELL BOLIGPLAN?

Individuell boligplan (IBP) er en metode som har som mål at brukeren skal oppnå en stabil og permanent livs- og boligsituasjon, primært i egen bolig. Erfaringen viser at langt de fleste vanskeligstilte på boligmarkedet har tilleggsproblemer som vanskelig økonomi, tap av inntekt eller arbeid, språkproblemer, helseproblemer eller annet som hindrer personer å komme videre uten bistand og koordinering. Metoden er individrettet, den har en helhetlig tilnærming, og den tar utgangspunkt i brukernes individuelle behov. Videre bygger den på de fire velferdspilarene bolig, inntektssikring, helse og utdanning/arbeid fra den nasjonale strategien Bolig for velferd 2014 – 2020.

Et sentralt virkemiddel i IBP er koordinatoren. Koordinatorens oppgaver og funksjoner kan deles inn i to. Den ene oppgaven er knyttet til det individrettede arbeidet, og innbefatter alt arbeid som handler om koordinators veiledning og samarbeid med brukerne. Dette består av strategisk planlegging og oppfølging som går gjennom tre faser: en oppstartfase med

planlegging og veiledning; en oppfølgingsfase der ulike tiltak gjennomføres og som kan justeres underveis; og en avslutningsfase der prosessen evalueres og formelt avsluttes. Planleggingen starter allerede i forbindelse det første møte med brukeren ved at de ulike premisene i saken gjennomgås. Dvs. bosituasjon, økonomi/inntektsgrunnlag, helsesituasjon og utdanning/arbeid/tiltak. Brukeren definerer sine ønsker og mål, mens koordinatoren bidrar inn med spørsmål og forslag til hvordan målene kan nås.

Den andre hovedoppgaven innebærer å hjelpe brukeren med å få tilgang til ulike tjenester og med å koordinere disse. Dette for å sikre en helhetlig og koordinert hjelp som gjør at brukerne kan nå målet om å bli mest mulig selvhjulpne.

I Sandefjord kommune har formålet med IBP vært todelt. Det ene var å se om individuell bistand og en helhetlig tilnærming basert på de fire velferdspilarene (bolig, inntektssikring, helse og arbeid/utdanning) kunne bidra til at brukerne ble mer selvhjulpne. Det andre formålet var å unngå at kommunale boliger ble en permanent løsning, å redusere boligkøene, og å bremse behovet for slike boliger.

FIGUR 1 ILLUSTRASJON AV DE FIRE VELFERDSPILARENE IBP BYGGER PÅ

2 HVORFOR IBP?

IBP ble utviklet i Sandefjord kommune som et tiltak for å hjelpe vanskeligstilte personer og familier med å oppnå en stabil og god livs- og bosituasjon. Bakgrunnen var at mange ble boende over lang tid i kommunale gjennomgangsboliger, og de hadde vanskelig for å komme ut av en situasjon med økonomiske, sosiale og helsemessige utfordringer. Flere studier har pekt på at dette er utfordringer vi også finner i andre kommuner. I følge Sørvoll og Aarset (2015) står mange i kø for å få tildelt kommunal bolig, mens andre blir boende i mange år i lite egnede kommunale gjennomgangsboliger. Dårlig gjennomstrømning har konsekvenser for enkeltindivider og familier som ikke kommer over i permanente boliger, og for dem som må vente i kø på kommunal bolig. Dessuten innebærer det sosiale og økonomiske kostnader for kommunen.

Utfordringene for brukerne av IBP er at de har sammensatte utfordringer knyttet til bolig, økonomi, helse og utdanning eller arbeid. Sett fra denne brukergruppens ståsted, kan det etablerte velferdsapparatet oppleves som fragmentert og lite tilgjengelig. Forskning har også vist at den offentlig forvaltning kan fremstå som fragmentert (Langsether, Hansen og Sørvoll 2008, Røe 2014, Sørvoll og Aarset 2015). Konsekvensen er at det etablerte hjelpeapparatet ikke er i stand til å bistå de utsatte på boligmarkedet på en effektiv måte.

En begrunnelse for IBP er at tiltaket er innrettet for å håndtere den aktuelle gruppens utfordringer. For mange vil det å oppnå en stabil bosituasjon fremmes gjennom bistand fra mange ulike tjenester. En forutsetning for å oppnå gode effekter av det boligsosiale arbeidet er god koordinering (Sandlie m.fl. 2011, Grødem 2014). Målet med IBP er å bidra til å koordinere tjenester og brukernes individuelle, sammensatte behov på en helhetlig måte.

I den internasjonale litteraturen som beskriver liknende modeller som IBP, begrunnes bruken av disse med at de er effektive i forhold til å bistå brukere med sammensatte tjenestebehov (Houdon m.fl. (2019). Dette fordi en relativt liten gruppe brukere med komplekse utfordringer, står for en forholdsvis stor del av utgiftene til velferdstjenestene. Ved å tilby disse brukerne en mer helhetlig oppfølging, har man både begrenset utgiftene og sørget for bedre resultater for brukerne. Vi finner også at IBP har gitt gode resultater. I løpet av de to første årene med IBP som et prøveprosjekt i Sandefjord kommune (fra 2015 til 2017), endte 70 prosent av brukerne med å flytte inn i en permanent privat leid eller eid bolig (Møller m.fl. 2020).

IBP svarer også på intensjonen i regjeringens strategi for bolig for velferd (2014-2020). Her vises det til behovet for å finne nye arbeidsmetoder innen feltet for boligsosiale arbeid, spesielt i saker hvor bolig og øvrige tjenester må ses i sammenheng. I strategien etterlyses nyteknisk og sektorovergripende tiltak som gir løsninger som det hittil har vært vanskelig å få til innenfor etablerte forvaltningsstrukturer (Bolig for velferd 2014-2020). IBP er et svar på disse utfordringene, bl.a. fordi den koordinerte tjenesten bidrar til:

- å sette den enkelte bruker i sentrum ved å ta utgangspunkt i og å kartlegge brukerens utfordringer, behov, ressurser og mål – over tid.
- å sikre fullstendig, god og løpende oversikt over brukerens rettigheter og muligheter.
- å sikre helhetlig forståelse av brukerens situasjon og en samkjøring av tjenesteapparatets virkemidler.

3 HVEM ER BRUKERNE AV IBP?

Brukerne av IBP er mennesker som er vanskeligstilte på boligmarkedet på grunn av dårlig økonomi, lav inntekt og/eller helsemessige utfordringer, og som har behov for koordinerende bistand for å oppnå en trygg og god bo- og livssituasjon.

Typiske forhold som bidrar til boligsosiale utfordringer og som kjennetegner IBP-brukerne er lavtlønnet deltidsarbeid og midlertidige ansettelsesforhold, samlivsbrudd der spesielt kvinner har kommet økonomisk dårlig ut, gjeldsproblematikk, lav utdanning eller utdanning fra utlandet som er være vanskelig å få godkjent i Norge, rusavhengighet og psykisk eller somatisk uhelse. For barnerike lavinntektshusholdninger er det særlig utfordrende å skaffe seg en trygg og tilfredsstillende bolig.

Målgrupper for IBP er blant andre:

- Personer på vei ut av rusproblematikk.
- Familier eller enkeltpersoner på vei ut av introduksjonsprogrammet eller andre innvandrere med behov for støtte for å oppnå en god bo- og livssituasjon.
- Personer på krisesenter med behov for videre oppfølging.
- Personer som løslates fra fengsel eller flytter ut av institusjon med behov for koordinert veiledning og støtte for å etablere seg med egen bolig.
- Enslige med lav eller manglende utdanning og forsørgeransvar, deriblant unge, enslige mødre.

Det er stor variasjon blant IBP-brukerne i hvor lenge de har hatt bistand fra tjenesteapparatet. For enkelte har det nærmest gått i arv ved at de er født inn i fattigdom og oppvokst med vanskeligstilte foreldre. Andre har tatt dårlige valg eller de har vært utsatt for uheldige omstendigheter som har ført dem inn i et spor der de har forblitt avhengige av tjenesteapparatet. Så er det dem som nylig har kommet i en situasjon der de får behov for hjelp og som kjennetegnes av «de såre overgangene». Dette kan være relatert til samlivsbrudd eller det kan være flyktninger som er i ferd med å falle igjennom etter endt introduksjonsprogram, det kan være helsemessige forhold eller utkastelse fra eksisterende bolig. Felles for IBP-brukerne er imidlertid ønsket om en trygg og varig bolig – uansett om det dreier seg om å komme seg ut av langvarig midlertidighet i kommunal bolig eller uegnet leiebolig eller om det dreier seg om å unngå å havne i en slik bosituasjon.

IBP-brukerne har sammensatte utfordringer, men brukerne kjennetegnes også av å ha ressurser og potensial. Dette kan være:

- Personer med et dårlig selvbilde som kan styrkes gjennom en positiv realitetsorientering der styrker og muligheter tydeliggjøres.
- Personer med lave ambisjoner, der fremtidsplanen begrenser seg til kortsiktig boligløsninger, men som kan bygges opp til konkrete og gjennomførbare planer om en trygg og stabil boligsituasjon.
- Personer med dårlig økonomi som kan styrkes ved å få tilgang til ulike økonomiske stønadsordninger gjennom informasjon og bistand.
- Personer med avbrutt utdanning, men som gjennom individuelt planlagte fremtidsbilder, likevel ser at utdanning kan være verdt innsatsen.
- Personer som kan oppnå å få uføretrygd som en stabil og fast inntekt, og som igjen kan bidra til å kvalifisere for startlån.

4 HVORDAN GJENNOMFØRE IBP?

IBP kan beskrives ut fra tre innfallsvinkler. Den ene innfallsvinkelen vil være å betrakte IBP ut fra koordinatorens kunnskaper, rolle og oppgaver (4.1). Den andre innfallsvinkelen vil være å betrakte IBP ut fra samarbeidet med andre tjenester og måten dette samarbeidet foregår på (4.2). Den tredje er å se på hvordan IBP er plassert i den organisatoriske strukturen i kommunen (4.3).

4.1 Koordinatorens kunnskap, rolle og oppgaver

Individuell boligplan ivaretas av en koordinator. Koordinatorens rolle kan beskrives gjennom dens kunnskap og kompetanse, dens oppgaver og gjennom relasjonene til brukere og andre samarbeidspartnere.

Å være koordinator krever, for det første, både kunnskap om det boligsosiale feltet og kompetanse i å anvende denne kunnskapen i praksis. Dette innbefatter også personlig egnethet eller det som Skau (2017) kaller personlig kompetanse.

Koordinatorens kunnskap, kompetanse og personlig egnethet kan videre forstås som fagressurser koordinatoren benytter for å ivareta to hovedoppgaver. Den ene oppgaven er å gi råd og veiledning til brukerne av IBP. Den andre hovedoppgaven er å bistå brukerne med å innhente ressurser fra et nettverk av samarbeidende tjenester. I et slikt nettverk av samarbeidende tjenester, utgjør samtidig koordinatoren en ressurs eller hjelp for andre tjenester.

En vesentlig del av koordinatorens oppgaver er å bistå brukerne med å utnytte de ressursene som finnes i det offentlige tjenesteapparatet, for å nå målet om en stabil og bo- og livssituasjon. Dette forutsetter en god relasjon mellom koordinator og brukerne, men også mellom koordinatoren og øvrig tjenester.

Nedenfor har vi utdypet nærmere de tre sentrale punktene som beskriver koordinatorens rolle og de forutsetninger som bør være tilstede for å kunne ivareta denne rollen.

- Koordinatorens kunnskap og kompetanse
- Koordinatorens oppgaver og funksjoner
- Relasjonen mellom koordinator, bruker og samarbeidende tjenester

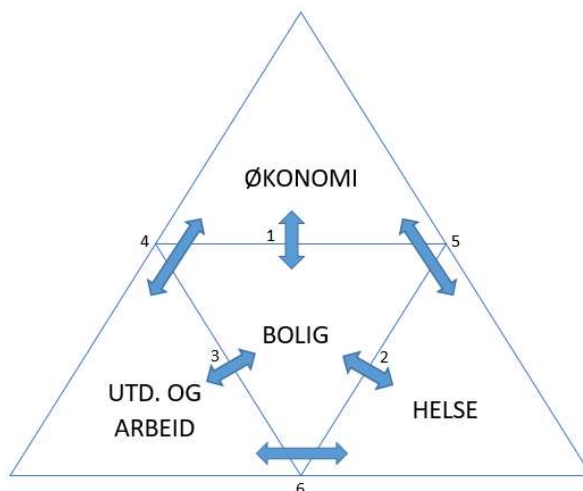
4.1.1 KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Å være koordinator krever både kunnskap om det boligsosiale feltet og kompetanse i å anvende denne kunnskapen i praksis.

Kunnskapsgrunnlaget til koordinatoren bygger på en systemteoretisk forståelse av brukernes utfordringer. Videre bygger forståelsen på at det er fire grunnleggende elementer i systemet: bolig, økonomi, helse og utdanning/arbeid. Disse fire elementene henger sammen i seks ulike relasjoner:

- Bolig og økonomi
- Bolig og helse
- Bolig og utdanning/arbeid
- Økonomi og utdanning/arbeid
- Økonomi og helse
- Utdanning/arbeid og helse

Gjennom disse relasjonene vil de fire ulike elementene både representere barrierer for hverandre og utgjøre løsninger for hverandre. F.eks. vil midlertidige økonomiske livsoppholdsytelse sette begrensninger for mulighetene på boligmarkedet. Tilsvarende vil boligsituasjonen kunne opprettholde eller skape helseproblemer. På den andre siden vil hjelp til å bedre helsen kunne bedre økonomien gjennom arbeid. Tilsvarende vil det å få en bedre boligsituasjon kunne bedre helsesituasjonen.

FIGUR 2 MODELL SOM ILLUSTRERER KUNNSKAPSGRUNNLAGET I IBP

Modellen utgjør dermed et kunnskapsgrunnlag både i et bruker- og tjenesteperspektiv. Brukerperspektivet innebærer kunnskap om den enkelte brukers situasjon og behov. Tjenesteperspektivet innebærer på sin side kunnskap om tjenesteapparatet som kan bistå med å dekke brukernes behov. Kunnskap er en nødvendig betingelse for koordinatorens virke. Disse to kunnskapsperspektivene vil utgjøre grunnlag for planlagte handlinger. Den komplekse situasjonen mange står opppe i, tilsier også at koordinatoren må ha kunnskap til å se hvordan de ulike elementene henger sammen og hvordan de kan nøstes opp på best mulig måte.

Den systemteoretiske kunnskapen utgjør et grunnlag for å handle helhetlig. Praktisk handling forutsetter imidlertid også kompetanse i å fremskaffe kunnskap om brukeren og kompetanse i hvordan tjenesteapparatet kan tas i bruk. På den ene siden handler dette om å kartlegge situasjonen gjennom samtaler med brukeren og innhenting av øvrig informasjon. På den andre siden innebærer det å ha kompetanse i å ta i bruk ulike tjenester. Det siste omfatter alt fra det å kjenne til regelverk, prosedyrer og regler til det å kontakte ulike tjenester gjennom uformelle kanaler.

Vi kan derfor snakke om to former for kunnskap og to former for kompetanse, avhengig av om det handler om brukers situasjon eller hjelpeapparatet.

TABELL 1 KOORDINATORENS FIRE FORMER FOR KUNNSKAP OG KOMPETANSE

	Brukerperspektiv	Tjenesteperspektiv
Kunnskap	Kunnskap om brukerens situasjon, utfordringer og behov	Kunnskap om tjenesteapparatet som kan bistå med å dekke brukerens behov
Kompetanse	Kompetanse i å fremskaffe kunnskap om brukerens behov (relasjonskompetanse)	Kompetanse i hvordan den enkelte bruker kan ta i bruk ulike tjenester, herunder alt fra regler, krav, kontaktinformasjon mv.

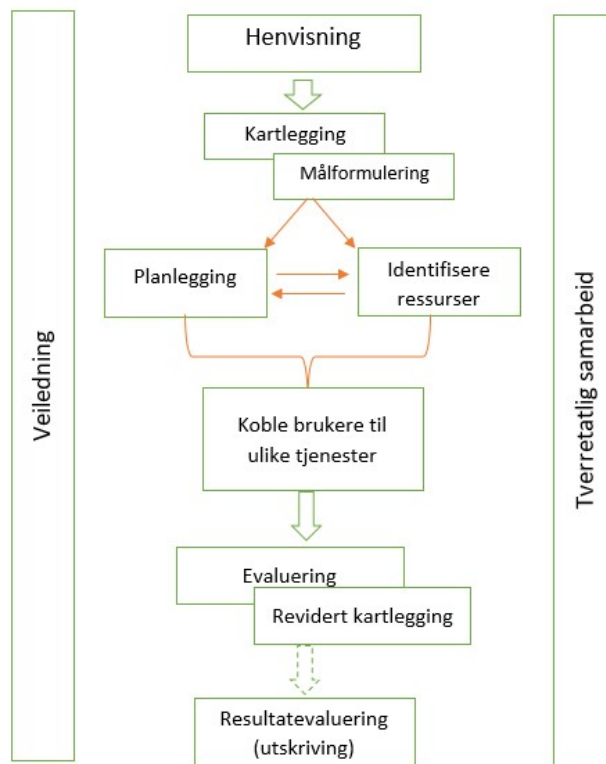
Koordinatoren beveger seg inn i både kjent og ukjent tjenestelandskap. Det betyr at koordinatoren har kunnskap og kompetanse om en stor del av brukernes hjelpebehov. Samtidig innebærer den «grenseløse» tjenesten at man av og til beveger seg i ukjent landskap. Dette forutsetter utstrakt evne til å utforske og lære.

Veiledning av brukerne forutsetter utstrakt bruk av både faglig kunnskap, kompetanse og ikke minst det som kan kalles relasjonskompetanse. Dette gjelder både overfor brukere, men også overfor det øvrige tjenesteapparatet.

4.1.2 OPPGAVER OG FUNKSJONER

Koordinatorens oppgaver og funksjoner kan deles inn i to. Den ene hovedoppgaven består av individrettet veiledningsarbeid. Den andre oppgaven består av systemrettet nettverksarbeid, dvs. å hjelpe brukerne med å etablere kontakt med andre tjenester og koordinere disse. Disse to hovedoppgavene inngår videre i en fleksibel prosess som også innbefatter andre oppgaver som inntak av brukere, kartlegging, planlegging, oppfølging og evaluering av prosessen. Figuren til høyre kan illustrere de to hovedoppgavene og prosessen (basert på Rothman 1991).

Det individrettede veiledningsarbeidet består av kartlegging, strategisk planlegging og oppfølging i tre faser. I den første fasen (oppstartsfasen) bidrar koordinatoren med kartlegging, strategisk planlegging og veiledning av brukerne. Den andre fasen (oppfølgingsfasen) kjennetegnes av at det iverksettes ulike tiltak, som regel i regi av andre tjenester. En viktig oppgave i denne fasen er å følge opp sakene, dvs. passe på at avtalte

FIGUR 3 ILLUSTRASJON AV OPPGAVER OG FUNKSJONER I IBP-PROSESSEN

aktiviteter gjennomføres, motivere brukerne til å gjennomføre og eventuelt starte opp nye prosesser. I den tredje fasen (avslutningsfasen) er hovedoppgavene å evaluere den konkrete saken og å formelt avslutte samarbeidet. Den tredje fasen er imidlertid åpen, og brukere som har avsluttet tiltaket har mulighet til å ta kontakt igjen ved behov.

Den andre hovedoppgaven består av å hjelpe brukerne med å etablere kontakt med andre tjenester og å bistå brukerne i å koordinere disse. Dette er gjerne aktiviteter som planlegges i den første fasen, men som gjennomføres i den andre fasen. Aktivitetene kan foregå både parallelt og sekvensielt alt avhengig av situasjonen. Men dersom det ikke er grunner som tilsier annet, foregår prosessene parallelt.

Den individuelle veiledningen inngår som et sentralt element i planleggingen og den videre oppfølgingen av brukeren. Veiledningen har noen særlige kjennetegn. For det første handler dette om å bistå brukerne med å fastsette egne mål. For det andre handler det om å foreslå konkrete virkemidler. For det tredje handler det om motivering. Mange av brukerne har mistet håp og har lav motivasjon, og motivering er derfor avgjørende. Gjennom veiledningen og planleggingen vekkes motivasjonen ved at det skapes både et fremtidsbilde og realistiske veier frem til dette målet. En annen viktig motiverende faktor er at koordinatoren viser genuin, men profesjonell interesse for og har tro på den aktuelle brukeren.

IBP baserer seg på at brukerne i størst mulig grad skal styre, eller i det minste medvirke, i sin egen sak. Samtidig kan prosessen også beskrives som et samarbeid der koordinatorens aktive medvirkning avhenger av brukerens ressurser og kapasitet. I de fleste tilfeller betyr det at koordinatorens oppgave er å fremskaffe informasjon og gi råd om ulike tiltak og aktiviteter, mens det er brukeren som selv tar beslutninger og gjennomfører handlinger. I andre tilfeller kan det bety at koordinatoren er mer aktiv i å bistå brukeren med å fremskaffe informasjon, kontakte ulike samarbeidende tjenester eller også bistå brukeren i kontakten med samarbeidspartnerne. Målet er likevel at brukeren, i løpet av prosessen, skal bli den aktive og selvstendige parten.

Det er for øvrig tre kjennetegn ved arbeidsformen i IBP som er sentralt for å få til endring. For det første kjennetegnes arbeidsformen av parallelt arbeid og ikke sekvensielt. Det betyr at prosessene går raskere enn dersom alle aktiviteter gjennomføres sekvensielt. Dessuten støtter de ulike aktiviteten opp om hverandre. For det andre er arbeidsformen handlingsorientert. Det betyr at det er kort vei fra kartlegging, planlegging og beslutninger til handling. For det tredje er IBP resultatorientert, noe som betyr at tjenesten kan betraktes som «grenseløs». Det er med andre ord brukerens mål som er hovedfokus, og i prinsippet er det ingenting som avgrenser hvilke virkemidler eller samarbeidspartnere som er aktuelle å koble på i prosessen.

4.1.3 RELASJONEN MELLOM KOORDINATOR OG BRUKER

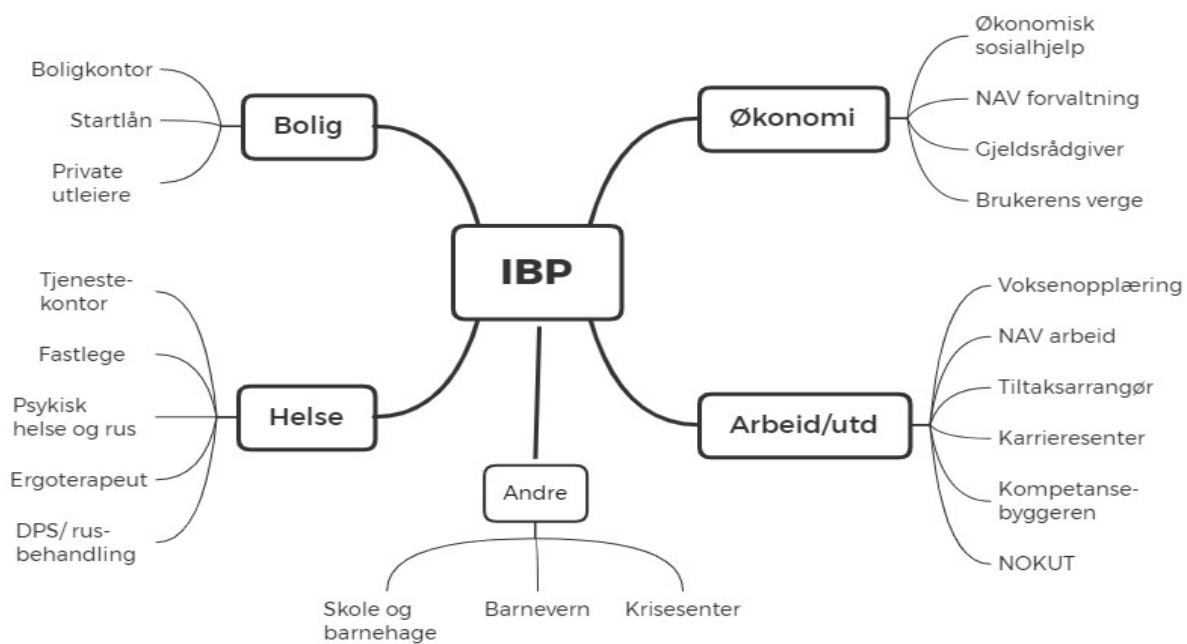
En vesentlig forutsetning for at IBP skal fungerer er relasjonene mellom koordinator og bruker på den ene siden og koordinator og samarbeidspartnerne på den andre siden. Relasjonen mellom koordinator og bruker fremstår som personlig, men ikke privat. Med dette menes for det første at koordinatoren er villig til å lytte, at koordinatoren viser omsorg og empati, og at det derigjennom skapes stor grad av åpenhet og tillit mellom de to partene.

Denne nære og tillitsbaserte relasjonen har igjen noen fortrinn. For det første opplever brukerne at det er en lav terskel for å ta kontakt. For det andre bidrar tillitsforholdet til at koordinatoren også ha

forventinger og stille krav. For det tredje bidrar det til at brukerne blir mer villige til å ta imot hjelp fra et tjenesteapparat det generelt har liten tillit til.

4.2 Samarbeidspartnere og samarbeidsformer

Gjennomføringen av IBP kan også beskrives ut fra et tredje perspektiv der vi legger vekt på nettverket av samarbeidspartnere. Her har vi beskrevet både hvem samarbeidspartnerne er og hvordan disse tjenestene benyttes inn i prosessen for å bistå brukerne.

FIGUR 4 SAMARBEIDSPARTNERNE I IBP

Figuren over viser aktuelle samarbeidspartnere som inngår i nettverket til IBP. De fleste av disse kan knyttes til en av de fire pilarene som IBP bygger på, dvs. bolig, økonomi, helse og utdanning/arbeid.

Sentrale samarbeidspartnere innenfor *boligområdet* er boligkontoret som disponerer kommunale boliger, og forvalterne av startlån. Innenfor *økonomifeltet* inngår tjenester som forvalter økonomiske stønader og trygdeordninger (økonomisk sosialhjelp og NAV-forvaltning), gjeldsrådgivere og brukernes verge. Innenfor *helsefeltet* er tjenestekontoret en sentral samarbeidspartner. Dette fordi IBP-brukerne både får informasjon om aktuelle tjenester de kan søke hos tjenestekontoret, og IBP kan få henvist brukere herfra. Ut over tjenestekontoret er aktuelle samarbeidspartnere fastlegen (som portvokter til spesialisthelsetjenesten) og kommunens tjenester for psykisk helse og rus. Innenfor den delen som omhandler *utdanning og arbeid*, finner vi flere aktører. De viktigste her er karrieresentret som bistår med yrkes- og utdanningsrettet veiledning, og det mer aktive tiltaksapparatet i NAV, hos tiltaksarrangører, i kommunens voksenopplæring eller fylkeskommunens tilbud om videregående opplæring (kompetansebyggeren). Ut over tjenestene som kan knyttes til de fire pilarene IBP bygger på, viser figuren at IBP også samarbeider med andre tjenester. Her inngår både skole, barnehage, barnevern og ikke minst krisesentret.

Samarbeidet med de ulike aktørene foregår på ulike måter. En type samarbeid innebærer at andre tjenester henviser brukere til IBP. Dette kan være tjenestekontoret, boligkontoret eller krisesenteret. En annen type samarbeid innebærer at brukerne i IBP mottar tjenester fra samarbeidspartnerne. Innenfor helsedelen foregår dette enten via fastlegen eller via kommunens tjenestekontor. Innfor boligfeltet innebærer samarbeidet at IBP-brukeren mottar tjenester i form av kommunal bolig (midlertidig) eller startlån til kjøp av bolig. På økonomifeltet består samarbeidet av å få bistand til å finne egnede livsoppholdsytelser og å motta gjeldsrådgivning. Dette kan også omfatte samarbeid med verge om daglig økonomistyring. Til slutt vil samarbeidet innenfor arbeid/utdanning bestå i å søke informasjon, råd eller deltakelse i aktive tiltak eller utdanning.

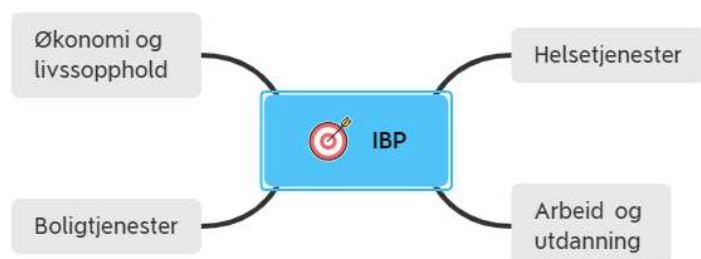
Kontakten med samarbeidspartnerne kan foregå på ulike måter. Den enkleste samarbeidsformen er å innhente informasjon og råd fra de samarbeidende tjenestene. Denne kan være generell eller mer spesifikt knyttet til en bestemt sak. Dette vil f.eks. gjelde prosesser der det er aktuelt å innhente informasjon om rettigheter og muligheter fra f.eks. voksenopplæringen eller NOKUT. Dersom samarbeidet innebærer å få tilgang til ulike tjenester, kan dette foregå ved å henvende seg til de aktuelle tjenestene både uformelt og formelt. Et eksempel på dette er samarbeidet med startlånforvaltningen der det gjerne foregår uformelle samtaler i forkant av en formell søknad om startlån. Tilsvarende vil dette være aktuelt når det er behov for å knytte til seg helsetjenester. En tredje form for samarbeid kan bestå i å samordne aktiviteter hos IBP og øvrige tjenester. Et eksempel på dette kan være at IBP-koordinator arbeider med brukerens personlige økonomi parallelt med at gjeldsrådgiver bistår med nedbetalingsordninger. En slik parallelt samarbeid finner vi også mellom IBP som f.eks. jobber med bolig, og psykisk helse og rus som arbeider med brukerens helsesituasjon. IBP består av utstrakt koordinering, og målet er at brukerne skal komme ut av det offentlige hjelpeapparatet og bli selvhjulpne.

4.3 Plassering av IBP i organisasjonsstrukturen

Erfaringer med IBP samsvarer med anbefalingen fra litteraturen som fremhever at det er behov for strukturer rundt denne typen helhetlige og koordinerende tjenester. Med struktur menes at IBP har en definert plass i organisasjonen, at IBP har samarbeidsavtaler med tilgrensede tjenester og at det i organisasjonen er en forståelse for arbeidsmetodikken. Organiseringen av IBP kan innrettes på tre måter.

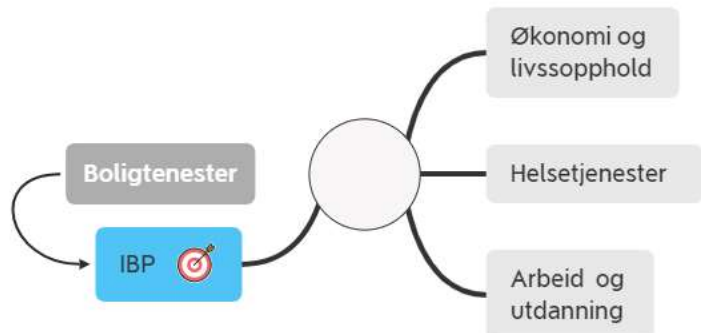
Fristilt koordinator som arbeider med boligsosialt arbeid

Den første strukturen innebærer at koordinatoren er fristilt fra øvrige tjenester og opererer som en form for sambandsenhet i organisasjonen. Koordinatoren kan motta saker fra alle tjenester og kriteriene er at brukerne har et sammensatt tjenestebehov. Det er ingen krav til at brukerne har behov for bestemte tjenester.

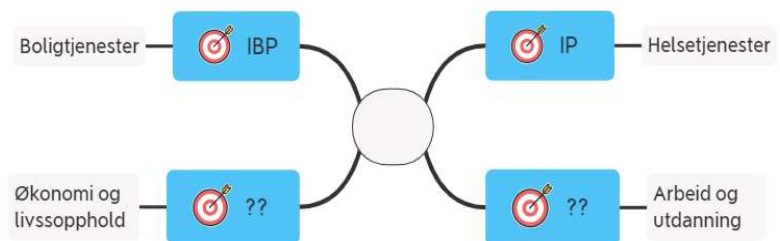
Koordinator som er tilknyttet boligkontoret

Den andre strukturen innebærer at koordinatoren knyttes organisatorisk og faglig til bolig tjenestene. Det innebærer at koordinatoren utgjør en spesialtjeneste i bolig tjenesten. Videre har koordinatoren spesialkompetanse om bolig tjenestene og det vi kan kalle koordinatorkompetanse om andre tjenester. Alle sakene henvises via boligkontoret, noe som betyr at i alle saken har brukerne et behov for tjeneste knyttet til bolig. Det er denne modellen som ligger nærmest opp til IBP.

Koordinatorer i nettverk

Den tredje modellen består av flere nettverkskoordinatorer. Den har likhetstrekk med den forrige modellen, men med den forskjell at det er spesialiserte koordinatører knytte til flere sektorer. Dette vil f.eks. være IBP som er knyttet til bolig tjenestene, en koordinator knyttet til helsetjenester som dagens IP-koordinator, og en koordinator knyttet til arbeid og utdanning.

5 REFERANSER

Grødem, A.S. (2014): Innovasjon og styring i boligsosialt arbeid. Institutt for samfunnsforskning: Rapport 2014:16.

Hodon, C. m.fl. (2019): Characteristics of Case Management in Primary Care Associated With Positive Outcomes for Frequent Users of Health Care: A Systematic Review. *Annals of Family Medicine*, Vol. 17, No. 5, September/October 2019.

Langsether, Å., Hansen, T. og Sørvoll, J. (2008): Fragmentert og koordinert. Organisering av boligsosialt arbeid i norske kommuner. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 18/2008.

Møller, G. og Haukelien (2018): Individuell boligplan - Forprosjekt Oslofjordfondet. Telemarksforskning og Senter for omsorgsforskning, Universitetet i Sørøst-Norge.

Møller, G., Madsen, L. og Haukelien, H. (2020): Individuell boligplan (IBP) i Sandefjord kommune. Telemarksforskning: TF-rapport 558.

Sandlie (2011): Den boligsosiale vendingen. Norsk boligpolitikk fra midten av 1990-tallet i historisk perspektiv. I NOU 2011:15 (vedlegg 2).

Skau, G.M. (2017): Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker. 5. utgave. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Sørvoll, J. og Aarset, M.F. (2015): Vanskeligstilte på det norske boligmarkedet. En kunnskapsoversikt. NOVA, rapport nr. 12/15.

Rothman (1991): A Model of Case Management: Toward Empirically Based Practice. National Association of Social Workers, Inc.

Røe, M. (2018): Å bygge stein på stein. Gode grep i helhetlig boligsosialt arbeid for vanskeligstilte barnefamilier. NTNU Samfunnsforskning